

Moravská filharmonie po roce 1987

Filip Hajdu

V roce 1987 končí po sedmadvaceti letech éra šéfdirigenta Jaromíra Nohejla, jehož zásluhou si Moravská filharmonie upevnila místo mezi předními domácími symfonickými tělesy. Za svého dlouholetého období Nohejl nastudoval v Olomouci řadu náročných instrumentálních kompozic (zejména symfonie Beethovenovy, Šostakovičovy a Mahlerovy), dále vokálně-instrumentální tvorbu Antonína Dvořáka a díla řady českých soudobých skladatelů – Iši Krejčího, Sylvie Bodorové, Miloše Vacka, Josefa Matěje, Otmara Máchy, Lukáše Matouška, Jaromíra Podešvy a dalších. Nebylo lehké navázat na přínosnou Nohejlovu práci a zároveň přinést do orchestru nové dramaturgické i umělecké prvky, a proto vedení filharmonie pečlivě zvažovalo všechny personální možnosti. Volba nakonec padla na zkušeného jednačtyřicetiletého dirigenta Stanislava Macuru (*1946).

Nový šéfdirigent navázal na poctivou práci svého předchůdce a samozřejmě učinil v orchestru několik změn. V první řadě zavedl pro všechny tři abonentní cykly jeden koncertní den, který nově připadl na čtvrtek, místo původních dvou koncertních dnů, středy a pátku. Dále snížil počet koncertů těchto cyklů z osmi na sedm. Také v dramaturgii byly patrné změny. Na rozdíl od Nohejla neuváděl tolik soudobých skladeb a pro „populární“ cyklus C připravoval již posluchačsky náročnější repertoár. Na programu se objevily delší a náročnější skladby, jako například *Symfonie č. 8 G dur „Anglická“* Antonína Dvořáka nebo *Symfonie G dur „Oxfordská“* Josepha Haydna.

Ve své první sezoně 1987/1988 připravil několik zajímavých titulů. V lednu 1988 zpaměti dirigoval *Symfonii č. 3 d moll* Antona Brucknera a o dva měsíce později také Berliozovu *Fantastickou symfonii*. Náročné interpretační večery byly hodnoceny vesměs kladně, přičemž se zdůrazňovala zejména zaujatost, soustředěnost a vysoká zvuková kultura orchestru.

Kromě domácích vystoupení se orchestr úspěšně představil na turné v tehdejším západním Německu v listopadu 1987 a v březnu 1988. O prvním turné informuje Stráž lidu překladem citace z tisku Westfälische Rundschau ze západoněmeckého města Lüdenschau: „Moravská filharmonie Olomouc, jež patří k renomovaným hudebním tělesům v ČSSR, přišla se svým šéfdirigentem do Lüdenschau, aby způsobila bouři nadšení, jaké

lze zažít v kulturním domě nikoliv při každém koncertu.“¹ Zájezdový program sestavený z osvědčených děl Antonína Dvořáka, Dmitrije Šostakoviče, Petra Iljiče Čajkovského, Edvarda Griega a Modesta Petroviče Musorgského zaznamenal veliký ohlas i v dalších městech. Na dobrém výkonu orchestru se značně podepsal i energický umělecký projev zkušeného šéfdirigenta Macury. Dobré výsledky a reprezentace v zahraničí přinášely další koncertní nabídky.

Na sklonku osmdesátých let minulého století se v Olomouci představila řada renomovaných umělců – pianisté Peter Toperzer a Boris Krajný, houslisté Ivan Hřebabetzký a Marina Jašvili nebo dirigenti Nikolaj Alexejev, Georges Henri Pantillon, Reinhard Schwarz, Rostislav Hališka a Otakar Trhlik. Mezi hudebními novinkami, které se již běžně objevovaly i v cyklu C, zaujaly Čotkovo *Concertino grosso pro hoboje, klarinet, lesní roh a orchestr*, *Koncert pro housle a orchestr* australského skladatele Erica Grosse, *Jubiloso* Sylvie Bodorové, *Strakonický dudák* Jana Seidla, *Sinfonia rustica* Eugena Suchoně a *Koncert pro violu a orchestr* Jaroslava Podešvy.

Macura upíral svůj umělecký zájem hlavně k dílům autorů pozdního romantismu a hudebním tvůrcům první poloviny 20. století. Do programu zařadil a nastudoval Brucknerovu *Symfonii č. 7 E dur*, dále *Symfonii č. 7 cis moll* Sergeje Prokofjeva, Stravinského *Svěcení jara*, *Koncertní předeheru E dur* Karola Szymanowského nebo *Rhapsody in Blue* a *Američan v Paříži* George Gershwin. K odkazu české hudby se Macura připojil provedením Dvořákova oratoria *Svatá Ludmila*, které nacvičil ve spolupráci se sborem opery Státního divadla v Brně a Brněnskými madrigalisty. Mezi méně vydařené dramaturgické koncepce Moravské filharmonie patřilo listopadové koncertní uvedení Bizetovy opery *Carmen* v roce 1988 se sólisty vystupujícími ve stejné opeře právě uváděné v Moravském divadle Oldřicha Stibora.

V březnu 1989 nečekaně odešel z postu druhého dirigenta Libor Mathauser, který přijal místo uměleckého šéfa Pražských madrigalistů. Uvolněné místo druhého dirigenta zastával od sezony 1989/1990 mladý Petr Šumník, jehož první vystoupení s Moravskou filharmonií v dubnu 1989 zaznamenalo velice kladný ohlas.²

Na podzim 1989 filharmonie po devatenácti letech zorganizovala v pořadí druhý ročník interpretační soutěže Ministerstva kultury ČSR v oboru dirigování. Soutěž vypsána pro dirigenti ve věkové kategorii od devatenácti do třiceti let se konala 18. až 21. listopadu 1989. Jednoznačným vítězem se stal osmadvacetiletý Jiří Mikula, přičemž druhé místo nebylo uděleno a třetí obsadilo hned trio mladých dirigentů Miloslav Janíček, Petr Šumník a Tibor Varga. Laureáti soutěže měli vystoupit na mimořádném koncertě koncem listopadu 1989, který se kvůli probíhajícím demonstracím a stávce filharmonie nakonec neuskutečnil.³

¹ *Stráž lidu*, 5. 11. 1987.

² Na programu byla suita *Z mrtvého domu* Leoše Janáčka a Mozartova *Symfonie č. 41 C dur „Jupiter“*.

³ Slavický, Klement: „Olomoucká dirigentská soutěž ve víru událostí“, *Hudební rozhledy*, č. 3, 1990, s. 125–126.

V oněch revolučních dnech se členové Moravské filharmonie přidali k manifestaci. V dopise z 21. listopadu adresovaném deníku *Práce* se píše:

„U vědomí osudové závažnosti dnešních dní jsme se jednomyslně postavili na stranu studentů za splnění jejich požadavků a zásad Občanského fóra. Nesouhlasíme se složením federální vlády a jsme rozhodnutí toto stanovisko podpořit generální stávkou. Žádáme odstoupení prezidenta republiky a zrušení Lidových milicí. V MFO od počátku neblahých listopadových událostí panuje naprostá shoda mezi vedením, ZV ROH, stávkovým výborem a všemi zaměstnanci, protože všechny složky MF věděly, kam se postavit, a nečekaly na pokyny a nařízení nadřízených orgánů.“⁴

Tento historický mezník znamenal, nejen pro Moravskou filharmonii, začátek nové éry, která se značně lišila od té předchozí.

Společensko-politické změny koncem roku 1989 se v mnohém odrazily na fungování Moravské filharmonie, která v roce 1990 přišla o statut státního symfonického orchestru a stala se kulturní institucí města Olomouce. Provozním ředitelem olomouckého symfonického tělesa byl krátce v roce 1990 dlouholetý člen Moravské filharmonie Antonín Schindler, po něm v letech 1991–1993 Pavel Sonnewend.

První polistopadová koncertní sezona 1990/1991 byla nadále plně v režii šéfdirigenta Stanislava Macury a dirigenta Petra Šumníka. Dramaturgie vycházela především z uvádění tvorby jubilujících skladatelů Bohuslava Martinů a Wolfganga Amadea Mozarta. Veliké oblibě se těšila hlavně česká hudba, což souviselo se společenským i národním uvědoměním v polistopadové éře. Se zájmem Olomoučané vyslechli zejména díla Bohuslava Martinů – *Koncert pro housle a orchestr a moll* (sólista Bohuslav Matoušek), *Otvírání studánek* (společně s pěveckým sborem Collegium vocale), *Symfonii č. 3 a č. 5*, *Sonatu da camera* a *Koncert pro dvoje housle*.⁵ Macurova záliba ve světové operní tvorbě se projevila v novátorském počínu v historii orchestru, kdy v Redutě (bývalý Fučíkův sál) zazněly v koncertním provedení celé opery – *La Bohème* G. Pucciniho a *Don Giovanni* W. A. Mozarta.⁶ K oživení dramaturgie sezony přispěla účast francouzského dirigenta Jeana Francoise Legera, pod jehož taktovkou zazněla suita J. B. Lullyho *Královi hudebníci* a *Koncert pro violu c moll* J. Ch. Bacha. Mezi další zahraniční umělce, kteří po roce 1989 přijížděli zejména ze západní Evropy, patřil německý houslista Gernot Winischhofer, který bravurně zahrál Beethovenův *Koncert pro housle a orchestr D dur*. Kritika ocenila jeho zpěvný subtilní tón, intenzivní prožitek a osobitou interpretaci.⁷

V následující sezoně 1991/1992 vedení filharmonie přidalo ke třem stávajícím abonentním cyklům cyklus D, jenž nesl název *Cyklus vokálního umění*. V něm filharmonie uvedla pastorely Jiřího Ignáce Linka, *Českou mši vánoční* „Hej Mistře“ Jakuba Jana

⁴ -e-br-: „Slovo filharmoniků“, *Stráž lidu*, 9. 12. 1989.

⁵ Sólově se představili oba koncertní mistři Moravské filharmonie Alois Mareš a Antonín Hradil.

⁶ Program průvodním slovem komentoval Lubomír Podivínský.

⁷ Klimeš, Miroslav: „Z koncertů Moravské filharmonie“, *Hudební rozhledy*, č. 3, 1991, s. 111.

Ryby nebo Rossiniho *Stabat Mater* pod taktovkou italského dirigenta Stojana Corettiho. Do repertoárové náplně zbylých cyklů se dostaly známé skladby W. A. Mozarta, Antonína Dvořáka, Leoše Janáčka, Bély Bartóka a dalších. Výraznou změnou proti programům předcházejících desetiletí byl ústup v uvádění hudebních novinek a vůbec hudby druhé poloviny 20. století. Tato změna vyplývala z nové společenské situace, respektive nové kulturní poptávky, a také z tehdejších složitých ekonomických poměrů v uměleckém sektoru.

Cílený návrat k soudobé tvorbě zaznamenáváme v koncertní sezoně 1992/1993, kdy se na pódiu Reduty (bývalý Fučíkův sál) opět hrála díla žijících autorů. Jmenujme alespoň *Koncert pro dva hráče na bicí nástroje a orchestr* Pavla Čotka, *Benátské hry* Witolda Lutoslawského a *Klíč od svítání* Emila Viklického. Kvůli četnému koncertování filharmonie v cizině klesly počty koncertů ve všech cyklech. Šéfdirigent Macura přijímal další vlastní koncertní angažmá a v Olomouci dirigoval stále menší počet představení. Většinu koncertů tak vedl dirigent Petr Šumník a hostující dirigenti, Němci Helmut Müller-Brühl a Till Hass, Nizozemec Jan Verbogt a Rakušané Peter Burwik a Bernard Track.

Vlivem náročné koncertní koncepce a zhoršující se finanční situace Moravské filharmonie postupně docházelo k častým sporům Stanislava Macury se členy a vedením orchestru. Dne 19. října 1992 jednání umělecké rady rozhodlo o zrušení místa šéfdirigenta. Macura, který v té době dirigoval koncert v Praze, tak přišel o svůj post. Tento stav rozpoutal diskuse o oprávněnosti odvolání tohoto umělecky vysoce hodnoceného dirigenta. Důvody odchodu nastínil článek uveřejněný v Hanáckých novinách:

„Také Moravská filharmonie se snaží změnit svou neutěšenou finanční situaci. Ing. Pavel Sonnewend, ředitel MFO, se rozhodl pro radikální krok: propustit nejlépe placeného muže – šéfdirigenta Stanislava Macuru. Svůj krok odůvodňuje malým počtem jím oddirigovaných koncertů. V době, kdy se veškeré instituce snaží chovat tržně, ředitel klade důraz na výjezdy filharmonie do zahraničí pod taktovkami zahraničních dirigentů, kteří jsou pro filharmonii finančním přínosem. [...] zahraniční dirigenti však často nedosahují Macurových kvalit a jejich vedení nepřispívá k dobrému zvuku olomouckého tělesa [...]“⁸

Napjaté vztahy orchestru s dirigentem Macrou vyvrcholily na listopadovém koncertě téhož roku, kdy většina členů orchestru odešla hned po odeznění osmé Brucknerovy symfonie z pódia a nepočkala na zasloužené ovace věnované dirigentovi Macurovi i instrumentalistům. Dle slov Pavla Čotka byli během přestávky návštěvníci „dokonce seznamováni, ba vtahováni do zákulisních sporů administrativy, dirigenta a orchestru – tedy do věcí, které nepatří na koncertní pódium“.⁹ Vyostřenou situaci se postupně dařilo konsolidovat. Ředitel Sonnewend přijal na přechodné období do funkce uměleckého

⁸ -iv-: „Orchestr bez dirigenta“, *Hanácké noviny*, 30. 10. 1992.

⁹ Čotek, Pavel: „K jednomu koncertu s podivuhodným začátkem a ještě podivnějším koncem“, *Hanácké noviny*, 9. 11. 1992.

šéfa orchestru zkušeného dirigenta a pedagoga Janáčkovy akademie múzických umění Otakara Trhlíka. Filharmonie si postupně uvědomovala, že bez renomovaného šéfdirigenta nemůže zaručit uměleckou kvalitu orchestru, a proto v roce 1993 vypsalá konkurz na tuto pozici. Vítězem se stal mladý Jiří Mikula (*1961), laureát olomoucké mezinárodní dirigentské soutěže z roku 1989. Krátce před Mikulou nastoupil do pozice ředitele Moravské filharmonie Vladislav Kvapil, jenž ve funkci působí dodnes. Urovnáním předchozích sporů a nedorozumění filharmonie odrazila i úvahy o sloučení s divadelním orchestrem, což by rozhodně nepřispělo k jejímu dalšímu koncertnímu ani uměleckému růstu.

Kvůli sníženým finančním příspěvkům musela podobně jako ostatní umělecké organizace filharmonie redukovat počet pracovníků. V orchestru bylo v pracovním úvazku průměrně osmdesát hudebníků, což činilo pokles o více než deset hráčů.

Čtyřleté působení Jiřího Mikuly v čele orchestru přineslo řadu zajímavých nastudování – například Janáčkovy *Glagolské mše*, Dvořákova *Te Deum* a *Stabat Mater* (obě ve spolupráci s Brněnským filharmonickým sborem), *Polní mše* Bohuslava Martinů, kantáty *Carmina Burana* Carla Orffa (s Českým filharmonickým sborem), *Svěcení jara* Igora Stravinského, *Symfonie č. 40 g moll* W. A. Mozarta, Brahmsovy *Symfonie č. 3 F dur* a *Requiem* Gabriela Faurého. Tři abonentní cykly byly v jednotlivých sezonách doplněny mimořádnými a slavnostními koncerty. Na rozdíl od minulých desetiletí se do programu dostávaly soudobé skladby jen ojediněle. Prim hrála hlavně ověřená díla klasicistních a romantických skladatelů.

Protože od roku 1993 filharmonie neobsazovala místo druhého dirigenta, v Olomouci se vystříдалo mnoho mistrů taktovky – čeští Jaromír Nohejl, Tomáš Koutník, Jaroslav Kyzlink, Otakar Trhlík, Vladimír Válek, Vít Micka, Leoš Svárovský, Petr Vronský, František Preisler; zahraniční Marco Parisotto (Kanada), Gerhard Track (Rakousko), Jorgen Munk (Dánsko), Charles Olivieri-Munroe (Kanada), Alicia Farace (Argentina), Viktor Aslund (Švédsko) a Wolfgang Seeliger (Německo). Mezi nejlépe hodnocené interprety patřili zejména čeští umělci – violoncellisté Daniel Veis, Jiří Hanousek, Michal Kaňka, houslista Ivan Ženatý nebo harfenistka Jana Boušková.

K památným mimořádným koncertům patřil večer pod taktovkou rakouského dirigenta Manfreda Müssauera, jenž byl poprvé v historii Moravské filharmonie nahrán na kompaktní disk. Na koncertě 21. října 1995 zazněly skladby německých a rakouských skladatelů Curta Protze (*Slovanská rapsodie*, *Capriccio*, předehra k Shakespearově hře *Marná lásky snaha* a symfonická ouvertura *Baron Prášil*), C. M. von Webera (*Vyzvání k tanci*), Paula Linckeho (*V říši Boha Indry*) a W. A. Mozarta (*Koncert pro housle a orchestr č. 4 D dur*).

V první polovině devadesátých let Moravská filharmonie absolvovala řadu zahraničních zájezdů, které napomáhaly zlepšit finanční situaci orchestru. V prosinci 1992 v mnichovské Olympiahalle orchestr doprovázel přední světové pěvce – tenoristu José Carrerese a sopranistku Agnes Baltsa – a posléze vystoupil na Philips stadionu v Eindhovenu, kde uvedl Orffovo nejznámější dílo *Carmina Burana* před více než padesáti tisíci posluchači. K dalším koncertním destinacím patřily Itálie, Slovinsko, Rakousko,

Německo, Holandsko, Francie, Švýcarsko a Španělsko, ve kterých filharmonie odehrála více než sto představení. Moravská filharmonie pravidelně účinkovala na renomovaném mezinárodním hudebním festivalu v Remeši. K významným zahraničním koncertům patří francouzské turné uskutečněné v srpnu 1994. V průběhu sedmnácti dnů filharmonie provedla deset koncertů pod vedením světoznámého houslisty a dirigenta Yehudi Menuhina, Jiřího Mikuly a dalších dirigentů. O spolupráci s Moravskou filharmonií Yehudi Menuhin řekl: „Měl jsem to potěšení pracovat s vynikajícím orchestrem Moravské filharmonie – s hudebníky citlivými a muzikálními. Přeji jim a jejich znamenitému dirigentovi Jiřímu Mikulovi mnoho velkých úspěchů.“¹⁰

Ředitel Kvapil se snažil udržet tradici konání mezinárodních dirigentských kurzů pořádaných v letních měsících již od roku 1992. Dva veřejné koncerty uváděné na závěr kurzů byly hojně navštěvované a mnoho aktérů i posluchačů se opakovaně do Olomouce vracelo. Dalším důležitým impulsem pro zapojování mladých umělců do koncertního života byla aktivní spolupráce orchestru s absolventy Janáčkovy akademie múzických umění.

Po čtyřech letech úspěšného působení Jiřího Mikuly v Moravské filharmonií převzal poprvé v historii vedení symfonického tělesa zahraniční dirigent. Čínský umělec Jin Wang (*1960), vítěz mezinárodní dirigentské soutěže Pražského jara 1990, nadchnul olomouckou kritiku hned na zahajovacím večeru koncertní sezony 1997/1998, kdy zazněla *Finlandia* Jeana Sibelie a *Fantastická symfonie* Hectora Berlioze. Bohumír Kolář pro Hanácké noviny poznamenal:

„Pod taktovkou svého nového šéfdirigenta Jina Wanga předvedla MFO výkon hodný opěvování. Úvodní symfonická báseň *Finlandia* finského skladatele Jeana Sibelie, která je velmi emocionálně exponovaná, netvořila pro MFO žádnou překážku. Zvládla ji suverénně a dočkala se již v úvodu bouřlivého potlesku. [...] Pod taktovkou Jin Wanga se Berlioz ukázal být lahodný až dojímavý. [...] Moravská filharmonie si nasadila svým úspěšným vstupem do nové sezony uměleckou laťku velmi vysoko.“¹¹

I další vystoupení Wanga se těšila zájmu veřejnosti. Beethovenova operní přehra *Coriolan*, přehra k Mozartově opeře *Kouzelná flétna*, *Symfonie č. 4 A dur* Mendelssohna-Bartholdyho, nebo Brahmsův *Koncert pro housle, violoncello a orchestr* (s japonskou houslistkou Shizuki Ishikawou a violoncellistou Michalem Kaňkou) zaznamenaly velice pozitivní ohlas.

Dramaturgicky neobvyklý koncert vedl šéfdirigent Wang v únoru 1998 a věnoval jej tvorbě amerických skladatelů 20. století. Skladby Samuela Barbera, Aarona Coplanda a Leonarda Bernsteina zazněly ve znamenitém nastudování, i když sál Reduty nebyl ten-

¹⁰ Roční program abonentních koncertů Moravské filharmonie Olomouc na koncertní sezonu 1994/1995. Archiv Moravské filharmonie.

¹¹ Kolář, Bohumír: „Novou sezonu zahájila Moravská filharmonie impozantně“, *Hanácké noviny*, 27. 9. 1997.

tokrát vyprodán.¹² Naopak nadcházející březnový abonentní koncert vedený kanadským dirigentem Viktorem Feldbrillem zaznamenal obrovský zájem, o nějž se postaral mladý známý houslový virtuóz Pavel Šporcl, který suverénně přednesl *Koncert pro housle a orchestr D dur* Niccolò Paganiniho.

V následující sezoně 1998/1999 Wang dirigoval devět z celkově sedmnácti abonentních koncertů Moravské filharmonie. Dramaturgie byla zaměřená na vybraná díla Ludwiga van Beethovena a Gustava Mahlera. Na prvním koncertě této sezony zazněla *Symfonie č. 1 D dur „Titanská“* pod taktovkou šéfdirigenta Wanga.

„Orchestr Moravské filharmonie hrál Mahlera s nadšením. Poprvé se ve velkém stylu mohl projevit mladý koncertní mistr Vít Mužík a učinil tak k nadšení nejen publika, ale i svých kolegů v orchestru přímo obdivuhodně. [...] Je třeba zde vyzdvihnout práci šéfdirigenta Jin Wanga, který z Moravské filharmonie s nezměrnou pílí a trpělivostí buduje orchestr s mezinárodní prestiží.“¹³

I další díla Beethovenova (*Symfonie č. 4 B dur* a *č. 8 F dur*), Mahlerova (*Symfonie č. 4 G dur*) či Dvořákova (*Koncert pro violoncello a orchestr h moll*, *Symfonie č. 9 e moll*) se setkala s příznačnou chválou a entuziasmem laických i odborných kruhů. Na novoročním koncertě se Moravská filharmonie pokusila pobavit posluchače humornými kousky tím, že zaměnila role jednotlivých zaměstnanců filharmonie. Ředitel se na chvíli stal dirigentem, koncertní mistr osobním strážcem, šéfdirigent pobožným střelcem i mistrem tance, členka orchestru primabalerínou a podobně. Program sestavený především z polek a valčíků Johanna Strausse (*Tic-tac polka*, *Pizzicato polka*, *Císařský valčík*, *Na krásném modrém Dunaji* a další) výborně zpestřil dramaturgii sezony.

Po pětácti letech Moravská filharmonie opět dostala pozvání na prestižní tuze­ský festival Pražské jaro 1999. Za provedení *Růžového kavalíra* Richarda Strausse, *Out of Peking* čínského předního skladatele Tan Duna, *Koncertu pro housle a orchestr op. 14* amerického skladatele Samuela Barbera (s čínským houslistou Cho-Liang Linem) a suity *Podivuhodný mandarín* Bély Bartóka získala filharmonie uznání, i když vybraný repertoár byl přijat poněkud rozpačitě.¹⁴

Sezona na přelomu tisíciletí patřila zejména dílu Johanna Sebastiana Bacha (*Matoušovy pašije*) a Zdeňka Fibicha (melodramy *Hippodamie* a *Štědrý den*), u nichž filharmonie připomněla jejich výročí narození i úmrtí. Na pódiu se v této době objevila řada osvědčených dirigentů – Vladimír Válek, Petr Vronský, Leoš Svárovský – a interpretů – houslista Václav Hudeček, klavirista Igor Ardašev a violoncellista Michal Kaňka.

¹² Kolář, Bohumír: „Moravská filharmonie přispěla svým dílem k popularizaci americké hudby“, *Hanácký den*, 7. 2. 1998.

¹³ Kolář, Bohumír: „Skvělý vstup do nové sezóny filharmonie je velkým příslibem i do dalších koncertů“, *Hanácký den*, 5. 10. 1998.

¹⁴ Stehlík, Luboš: „Žabky ke špičce“, *Harmonie*, č. 7, 1999, s. 7.

V následující sezoně v Redutě hostovala plejáda nastupující generace dirigentů – František Preisler ml., Jaroslav Kyzlink, vítěz Pražského jara 2000 Charles Olivieri-Munroe a svým vystoupením zaujala také vítězka Pražského jara 1999 cembalistka Monika Knoblochová, která podala excelentní výkon v *Braniborském koncertu č. 5 B dur* J. S. Bacha.

V červenci 2001 filharmonie započala několikaměsíční rekonstrukci sálu Reduty včetně Mozartova sálu, vstupních prostor, schodišť, toalet, šaten a občerstvení. Dbalo se zejména na zlepšení akustických vlastností koncertního sálu a navýšení počtu míst v sále na rovných pět set. Kromě toho byl vybudován výtah a bezbariérové toalety pro tělesně postižené občany. Koncept přestavby vycházel z empirové architektury s moderním pojetím interiéru.¹⁵ V Mozartově sále, který je umístěn na úrovni balkónu, bylo vystavěno nové pódium pro komorní koncerty. Mozartův sál s kapacitou sta míst také disponoval videoprojekcí s ozvučením pro sledování dění v Redutě. Celková přestavba prostor Moravské filharmonie si vyžádala více než 35 miliónů českých korun. Během rekonstrukce filharmonie koncertovala v divadelním sále Domu armády, v Moravském divadle, v sále Klášterního Hradiska, v chrámu sv. Mořice nebo na Horním náměstí, přičemž zkoušky orchestru probíhaly ve Dvořákově sále umělecké školy Žerotín.¹⁶ Tehdejší abonentní sezonu zahájil slavnostní koncert ke znovuotevření Reduty 3. prosince 2001. Na něm se představili dirigent Vladimír Válek a klavírista Jan Simon, který předvedl své pianistické dovednosti v proslulém Čajkovského *Koncertu pro klavír a orchestr č. 1 b moll*. Druhá část patřila klasice české symfonické hudby – Dvořákově *Novosvětské*. Moravská filharmonie tak odstartovala novou éru své historie v důstojném a moderním sále Reduty, jenž splňoval přísné akustické parametry.

Další významnou událostí sezony 2001/2002 se stal koncert u příležitosti zapsání sloupu Nejsvětější trojice do seznamu památek UNESCO, kdy na Horním náměstí v srpnu 2001 zazněla Orffova *Carmina Burana* v podání Smíšeného pěveckého sboru Janáčkovy opery v Brně a Akademického sboru Žerotín pod vedením dirigenta Jaroslava Kyzlinka. Zaplněné náměstí odměnilo dlouhotrvajícím potleskem nejen sboristy a dirigenta, ale i sólisty: sopranistku Yvettu Tannenbergerovou, barytonistu Ivana Kusnjera a tenoristu Vladimíra Doležela.

Již před touto sezonou Jin Wang nečekaně ukončil své účinkování v pozici šéfdirigenta. Více než rok za něj vedení MF hledalo adekvátní náhradu. Jedním z možných nástupců byl František Preisler ml. (1973–2007), který spolupracoval s filharmonií již od roku 1994. Kuloární informace se potvrdily v další sezoně 2002/2003, kdy Preisler stanul v čele orchestru. V jeho první sezoně se otevřela další řada abonentních koncertů pod označením cyklus D, který byl podobně jako cyklus C určen pro méně náročné publikum. Ve zbylých cyklech nejčastěji zaznívala díla pro klavír a orchestr prováděná na nově zakoupeném klavíru značky Bösendorfer. V Redutě se představili dva vynikající pianisté – naturalizovaný Američan Eugen Indjič a český interpret Martin Kasík. Indjič

¹⁵ Hlavním architektem projektu byl Ing. arch. Milan Obenaus.

¹⁶ Koncertní brožura Moravské filharmonie k slavnostnímu koncertu znovuotevření Reduty 3. 12. 2001.

v úžasné spolupráci s dirigentem Leošem Svárovským zahrál méně hraný *Koncert pro klavír a orchestr č. 1 d moll* Johannese Brahmse (9. ledna 2003) a Kasík ve strhujícím tempu pod taktovkou šéfdirigenta Preislera zahrál Schumannův *Koncert pro klavír a orchestr a moll* (24. dubna 2003). Tyto dva výkony patřily k největším hudebním svátkům, které mohl posluchač za dobu nově zrekonstruovaného sálu vyslechnout.

V následující sezoně 2003/2004 Moravská filharmonie zavedla další cyklus E, který se později označoval jako Nedělní matiné pro rodiče s dětmi. Koncerty cyklu byly doprovázeny slovem dirigentů Michaela Roháče a Petra Šumníka nebo ředitele filharmonie Vladislava Kvapila. Děti měly možnost seznámit se s úryvky různorodé hudby, s prací orchestru nebo se zvuky jednotlivých nástrojů či nástrojových skupin. Hrála se zde známá klasická i populární díla přiměřeného rozsahu a jednotlivé koncerty nesly charakteristické názvy jako například *Cesta Evropou* nebo *Vývoj orchestrální tradice*. V dramaturgii se poprvé objevily koncerty zaměřující se na jedno určené téma pod různorodými názvy – *Noc v Orientu*, *Jazzové variace*, *Návštěva ve staré Rusi* a další. Tato praxe se udržuje i v současnosti. V cyklech A a B určených původně pro náročnější publikum zvolila filharmonie novou strategii. Koncerty vždy obsahovaly nejen umělecky náročnější tvorbu, ale také kratší úryvky a instrumentální koncerty vhodné i pro méně hudebně vyspělé auditorium. Tím vedení orchestru dosáhlo vyrovnané návštěvnosti všech cyklů, jež byly mnohdy vyprodány.

Pod vedením šéfdirigenta Preislera se v programech Moravské filharmonie stále více objevovala hudba nonartifiziálního okruhu, tedy hudba jazzová, muzikálová nebo filmová. Preisler dokonce sám zaranžoval a uvedl koncertní provedení opery *Porgy a Bess* George Gershwina, které vyprodaný sál zhlédnul 18. března 2004.

Mezi moderní a experimentální koncerty filharmonie patřil večer nazvaný *Hudba a počítač*, kdy se na pódiu představili laureáti mezinárodní soutěže Group Police v orchestraci a aranžmá hudby (31. března 2005). V živém internetovém přenosu filharmonii vedl Petr Pololáník.

Hudba druhé poloviny dvacátého století a soudobá hudba se na programech abonentních koncertů objevovala zřídka. K výjimkám patřil mimořádný cyklus Univerzity Palackého v sezoně 2004/2005, kdy v Redutě zazněla skladba Víta Zouhara *Blízká setkání zběsilosti srdce a 1. symfonie KV 16* Tomáše Hanzlíka. Soudobou hudbu filharmonie provozovala většinou izolovaně, a to v rámci červnového Mezinárodního festivalu nové hudby, který se v Olomouci konal od roku 1996. Tento festival spočíval v přípravě jednoho nebo dvou koncertů věnovaných tvorbě soudobých, převážně zahraničních autorů. Finančně náročný projekt byl dotován zahraničními uměleckými organizacemi.

V sezoně 2005/2006 Moravská filharmonie uskutečnila sérii koncertů v českých městech s přední českou sopranistkou Evou Urbanovou a také hrála na Novoročním koncertě s tenoristou Peterem Dvorským v Havířově. V listopadu 2006 spolupracovala s dalším předním českým zpěvákem Karlem Gottem, s nímž absolvovala sedmnáctidenní turné po českých městech pod názvem *Má pouť*. S dirigentem Františkem Preislerem Moravská filharmonie nastudovala v krátké době několik Gottových písniček, které Olomoučané vyslechli na koncertě ve Sportovní hale Univerzity Palackého.

Filharmonie i nadále absolvovala několik zahraničních turné na Kypru, v Německu, ve Švýcarsku, v Itálii, ve Španělsku a dokonce i v Hongkongu v roce 2006, kdy poprvé v historii orchestru vystoupila mimo evropský kontinent.

V posledních sezonách měli návštěvníci možnost vyslechnout mnoho mladých začínajících umělců. Tato snaha však s sebou nesla i značná rizika související s uměleckou kvalitou těchto vystoupení. Zejména u zahraničních interpretů docházelo k diskutabilním uměleckým výkonům. Doslova fiaskem skončilo účinkování korejské klavíristky Mi-Kyung Kim (3. listopadu 2005), která po nevýrazném projevu v závěru 1. věty Chopinova *Klavírního koncertu e moll č. 2* úplně vypadla a na určitou dobu v orchestru takzvaně „spadl řetěz“.

Od roku 2000 neustále stoupal počet koncertů, které během jedné sezony Moravská filharmonie připravila. Průměrně odehrála více než sto třicet vystoupení za rok. Větší pokles nastal jen v roce 2008 kvůli začínající celosvětové finanční krizi. Náročná zahraniční i tuzemská angažmá přispěla k lepším hospodářským výsledkům organizace a také se tím zlepšilo finanční ohodnocení hudebníků, jejichž běžné platové tarify značně zaostávaly za celorepublikovým platovým průměrem.

V roce 2005 filharmonie oslavovala 60. výročí svého vzniku. Při této příležitosti připravila mimořádný cyklus svátečních koncertů, který se skládal i ze slavnostního zahajovacího koncertu jubilejní sezony, na němž zazněla Smetanova *Má vlast* pod taktovkou nového šéfdirigenta Petra Vronského (*1946). Vronský, který Moravskou filharmonii dirigoval poprvé v roce 1970 a natočil s ní CD nosič v roce 2000, získal za provedení proslulého Smetanova díla velmi kladné hodnocení a již v zárodku se přiblížil svým avizovaným plánům s Moravskou filharmonii: „Mým cílem jsou stříbrné smyčce, křesťalická dřeva a kulturní dechy. Jestli se nám podaří v tomto duchu hrát, pak posluchači budou určitě odcházet spokojeni.“¹⁷

Vronský společně s ředitelem Kvapilem organizovali v následujících letech představení v pěti cyklech. K zavedeným cyklům A, B, C a D se přidal další takzvaný prémiový cyklus (P). Repertoár se zakládal na osvědčených titulech klasické hudby a mainstreamových aranžmá populární hudby, jejichž dramaturgie se většinou opírala o sólistická čísla. Od roku 2011 filharmonie připravuje vždy několik veřejných generálních zkoušek probíhajících v dopoledních hodinách koncertního dne, které se zatím setkávají s nevídaným zájmem veřejnosti.

V posledních letech se v Olomouci představila řada vynikajících renomovaných i začínajících umělců. Dirigenti Tomáš Netopil a Jaroslav Kyzlink, pianisté Ivan Klánský a Ladislav Fančovič, trumpetista Václav Týfa, houslisté Ivan Ženatý, Pavel Šporcl a Andrej Bielov zanechali u návštěvníků hluboké umělecké dojmy.

Po více než pětadesátiletém účinkování na české scéně Moravská filharmonie rozhodně patří k předním českým orchestrům a neustále se snaží zvyšovat svou uměleckou prestiž, kterou staví na kvalitních hráčích a dirigentech. Repertoár se díky změně politického systému přetvořil a více otevřel různým hudebním polystylovým a polyžánrovým

¹⁷ Melkusová, Alžběta: „Jubilejní sezona s novým šéfdirigentem“, *Olomoucký den*, 29. 9. 2005.

tendencím. Tím si filharmonie rozšířila svou posluchačskou základnu a mnoho jejích představení bylo vyprodáno. Moravská filharmonie tvoří páteř kulturního života města i kraje a významnou měrou přispívá k jejich reprezentaci.

Mährische Philharmonie nach 1987

Zusammenfassung

In den letzten 25 Jahren wirkten in der Mährischen Philharmonie mehrere bedeutenden Dirigenten, die die Richtung der Olomoucer künstlerischen Institution mitbestimmten. Stanislav Macura, Jiří Mikula, der erste ausländische Dirigent Jin Wang, František Preisler d. J. sowie der jetzige Chefdirigent Petr Vronský schufen wertvolle und interessante Vorstellungen, die nicht nur nach dem November 1989 beliebt wurden. In Olomouc traten mehrere ausgezeichneten einheimischen sowie ausländischen Künstler auf, die seit 2001 im rekonstruierten Reduta-Saal konzertieren. Aufgrund der Renovierung erhielt Olomouc ausgezeichnete akustische Räumlichkeiten. Die Philharmonie-Leitung mit dem Direktor Vladislav Kvapil bildete schrittweise mehrere Abonnement-Reihen und Veranstaltungen, die ein breites Spektrum des Musikschaffens mit dem Ziel der größten möglichen Zuhörer-Anzahl bildete. Mehrmals absolvierte das Orchester Konzerttourneen durch Europa und Asien, wobei es mit führenden Dirigenten zusammenarbeitete und so bekam es wertvolle Erfahrungen. Zurzeit nimmt die Mährische Philharmonie den vorderen Platz unter den tschechischen Orchestern ein, sie strebt nach der Erhöhung des künstlerischen Niveaus der Konzerte, sie hat eine konsolidierte und ausgeglichene Mitgliederbasis und sie bemüht sich, in die Konzertpraxis auch junge Künstler einzubeziehen.

The Moravian Philharmonic after 1987

Summary

Over the past twenty-five years, the Moravian Philharmonic has had many excellent chief conductors who have determined the artistic direction of this respected Olomouc institution. Stanislav Macura, Jiří Mikula, the first foreign chief conductor Jin Wang, František Preisler Jr. and the present chief conductor Petr Vronský have brought us interesting performances of considerable merit, which especially after November 1989 have aroused great public interest. In Olomouc several outstanding local and international artists have appeared, performing, since 2001 in the newly renovated Reduta concert

hall, the reconstruction of which has won Olomouc a first-class acoustic space. Under the leadership of director Vladislav Kvapil, the Moravian Philharmonic has created several concert subscription series and programs, covering a broad range of music-making in order to reach as many listeners as possible. The orchestra has completed several concert tours in Europe and Asia too, collaborated with leading conductors and gained valuable experience. Today, the Moravian Philharmonic holds a leading position among Czech orchestras as it seeks to increase the artistic quality of its concerts. To this end, it has consolidated and artistically balanced its membership, maintaining a policy of engaging young concert performers.

Schlüsselworte

Mährische Philharmonie Olomouc; Stanislav Macura; Jiří Mikula; Jin Wang; František Preisler d. J.; Petr Vronský.

Keywords

Moravian Philharmonic Olomouc; Stanislav Macura; Jiří Mikula; Jin Wang; František Preisler Jr.; Petr Vronský.